

473

vest. 177.

LATVIJAS VALSTS
ARHĪVS

Latvijas Padomju Kaimiņi
savienība

Fonds Nr. 473

Nēstereškā iezīme

1940. - 1991.

UJK.

VĒSTURISKA IZZIŅA

par Latvijas Padomju rakstnieku savienības dibināšanu, izveidi un struktūru.

1940.gada jūlijā, kad Latvijā tika atjaunota padomju vara, proklamēta Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika, radās vajadzība nodibināt radošu vārda mākslas darbinieku organizāciju, līdzīgu tām, kādas pastāvēja citās padomju republikās. Pēc LKP CK ierosmes tika nodibināta Rakstnieku savienības organizācijas komisija, pareizā nosaukumā: Latvijas PSR Rakstnieku savienība pie Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes. Par orgkomitejas priekšsēdētāju kļuva rakstnieks Jānis Niedre, par sekretāru - Jānis Jēkabsons-Grants. Organizācijas komisija izstrādāja statūtu projektu pēc Padomju Savienībā pastāvošo rakstnieku organizāciju parauga un Rakstnieku deklarāciju, ko 1940.gada 26.oktobrī svinīgā sanāksmē parakstīja pirmie 16 biedri, viņu vidū A.Upīts, V.Lācis, J.Sudrabkalns, I.Lēmanis, V.Lukss, A.Grigulis, R.Egle, A.Čaks, F.Rokpelnis, J.Vanags, J.Lācis, J.Niedre u.c.

Organizācijas komisija uzņēma jaunus biedrus no kreisi noskaņotu vai demokrātisku rakstnieku vidus un izauzināja Latvijas PSR rakstnieku pirmo konferenci, kas sanāca Rīgā bijušajā "Lielajā gildē" 1941.gada 14.jūnijā. Darba gaitā pēc PSRS Rakstnieku savienības ģenerālsekretāra A.Fadejeva ierosinājuma konferenci pārdēvēja par Pirmo Latvijas padomju rakstnieku kongresu. Kongresā piedalījās visu brālīgo padomju republiku rakstnieku organizāciju pārstāvji un tas ilga trīs dienas.

Kongress pārdēvēja organizāciju par Latvijas Padomju rakstnieku savienību, apsprieda aktuālus literatūras jautājumus, apstiprināja statūtus, izvēlēja organizācijas valdi un

2

revīzijas komisiju. Par jaunās organizācijas valdes priekšsēdētāju tika izvēlēts Andrejs Upīts. Rakstnieku savienības mītne atradās Rīgā, Ed.Veidenbauma (toreiz Baznīcas) ielā Nr.

Tēvijas kara laikā Latvijas Padomju rakstnieku savienības biedru aktīvākā daļa cīnījās frontē vai evakuējās uz Padomju Savienību. Rakstnieku savienība turpināja darbu. Par tās atbildīgo sekretāru darbojās Fr.Rokpelnis.

Pēc Rīgas atbrīvošanas no hitleriešu okupācijas, Rakstnieku savienība tūlīt atjaunoja darbu republikā, par tās atbildīgo sekretāru kļuva K.Krauliņš, organizācijai telpas piešķīra Rīgā, Kr.Barona ielā 12.

Latvijas Padomju rakstnieku II kongress notika 1947.gada 12.,13.un 14.jūnijā.

Organizācijas struktūra līdz 1954.gadam: Kongress, valde, revīzijas komisija; valdes priekšsēdētājs Andrejs Upīts, darbojas atbildīgais sekretārs un vietnieks.

III Kongress notika 1954.g.no 2.-5.jūnijam. Kongress ievēlēja Andreju Upīti par goda priekšsēdētāju uz mūžu; valdi - 21.cilvēka sastāvā. Valde no sava vidus izvēlēja 2 sekretārus: Valdi Luksu un Frici Rūmnieku.

IV Kongress notika 1958.gadā no 25.-27.septembrim. Valdi izvēlēja 25 cilvēku sastāvā. Kopš IV kongresa izveidojās valdes sekretariāts. Valde par 1.sekretāru izvēlēja Valdi Luksu, par sekretāriem Jūliju Vanagu un Ādolfu Talci.

Šāda Rakstnieku savienības organizācijas struktūra pastāv līdz šim laikam.

Organizācijas radošais darbs norisinās sekcijās. Pastāv:

- 1) prozas,
- 2) dzejas,
- 3) dramaturģijas,

- 3
- 4) kritikas,
  - 5) krievu literatūras,
  - 6) tulkotāju

sekcijas, kuru prezīdijus izvēl sekciju dalībnieki atskaites sapulcēs.

Pie Rakstnieku savienības izveidotas komisijas:

- 1) Kara literatūras (patriotiskās),
- 2) Jauno autoru darba organizēšanas,
- 3) Bērnu un jaunatnes literatūras komisijas.

Komisiju sastāvu izrauga sekretariāts, apstiprina valde.

Pie Rakstnieku savienības pastāv Jauno literātu apvienības (Rīgā un rajonos), kuru prezīdijus izvēl apvienību sanāsmēs.

Rakstnieku savienības sekciju, komisiju, Jauno literātu apvienību darbu vada sekretariāts un valde.

Rakstnieku savienības sistēmā ietilpst: PSRS Literatūras fonda republikas nodaļa un tai pakļauts Rakstnieku klubs un PSRS Autoru tiesību pārvaldes republikas nodaļa.

Pirmā dokumentāro materiālu apstrāde par 1944.-1951.g.g. notika 1960.g. Pastāvīgā glabāšanā izdalītas 105 glabājamās vienības.

Turpmākā dokumentāro materiālu apstrādāšana par 1952.-1963.g.g. notika 1965.g., kā arī tika pārstrādāti dokumentārie materiāli par 1944.-1951.g.g. sakarā ar to, ka apstrāde neatbilda 1963.g. izdotiem pamatnoteikumiem par dokumentāro materiālu apstrādi.

Pastāvīgā glabāšanā izdalītas 579 glabājamās vienības, no tām

1. aprakstā - sekretariātā - 268 gl.v.

4

Šā apraksta dokumentārie materiāli atspoguļo Rakstnieku savienības jaunrades darbību. Te ietilpst kongresu materiāli, valdes, sekretariāta sēžu protokoli, sarakste ar vietējām, citu republiku un ārzemju kultūras iestādēm radoša darba jautājumos, sarakste ar jaunajiem autoriem (konsultāciju nolūkos) u.c.dokumenti.

2.aprakstā - Grāmatvedība - 28 gl.v.

Te atrodami štatu saraksti, gadu darbības pārskati, žurnāli - galvenās grāmatas.

3.aprakstā - Personālais sastāvs - 94 gl.v.

Aprakstā ievietoti dokumentārie materiāli kā par Rakstnieku savienību, tā par Namu pārvaldi - pavēles, algu saraksti, rakstnieku saraksti, materiāli par Nopelniem bagāto rakstnieku nosaukumu un goda nosaukumu piešķiršanu, personālo pensiju piešķiršanu u.c.

4.aprakstā - Personīgās lietas - 143 gl.v.

5.aprakstā - Namu pārvalde - 33 gl.v. - gadu darbības pārskati, žurnāli-galvenās grāmatas, štatu saraksti.

6.aprakstā - Vietējā komiteja - 13 gl.v.

Šai aprakstā ievietoti Vietējās komitejas sēžu protokoli, Rakstnieku savienības ražošanas apspriežu un arodbiedrības biedru pilnsapulču protokoli.

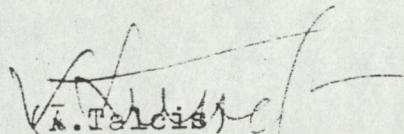
Apstrādes rezultātā 427 vienības, kuras nepakļaujas tālākai glabāšanai (kā zaudējušas savu praktisko nozīmi) izdalītas makulatūrā. Tie būtu - kases memoriālie dokumenti, sarakste saimnieciskos jautājumos, kases grāmatas, izdoto apliecību noraksti, Namu pārvaldes materiālu uzskaites u.c.grāmatas, ceļa zīmes u.c.dokumentu grupas.

Sakarā ar atbildīgo darbinieku maiņu, gājuši zudumā no

no grāmatvedības dokumentiem: 1952.g., 1953.g.g. darbības pārskats, 1952., 1955. gadu žurnāli - galvenās grāmatas un 1945.g. štatu saraksti, kā arī 1946. gada valdes sežu protokoli.

No personālā sastāva - 1945., 1950. un 1955.g.g. pavēļu grāmata, no Namu pārvaldes dokumentiem - 1948.-1950. gadu darbības pārskati, 1958.g. štatu saraksti, 1955.g. žurnāls - galvenā grāmata.

Rīgā, 1965.g. 27. septembrī.

V. Talcis
Latvijas Padomju rakstnieku savienības
valdes sekretārs.

LATVIJAS RAKSTNIEKU SAVIENĪBA

Vēsturiskās izziņas turpinājums

1.

Latvijas padomju rakstnieku savienība pamatojoties uz Rakstnieku savienības biedru pilnsapulces lēmumu 22.01.90. maina savu nosaukumu: "Latvijas rakstnieku savienība". Latvijas rakstnieku savienība (LRS) ir profesionāla rakstnieku organizācija, kas apvieno latviešu literatūras darbiniekus un Latvijā dzīvojošos cittautu literātus. Šie nosacījumi attiecināmi arī uz latviešu rakstniekiem ārzemēs. LRS uzdevums ir aizstāvēt vārda brīvību un LRS biedru profesionālās, ideālās, ekonomiskās un sociālās intereses un tiesības. LRS piedalās Latvijas republikas kultūrpolitikas veidošanā. Pārstāvot republikas literātu intereses, LRS kā juridiskai personai ir likuminiciatīvas tiesības un pienākums formulēt un sniegt valdībai literātu tiesības un intereses aizstāvošus normatīvo aktu projektus un ierosinājumus.

2.

Pastāvīgi glabājamās un personālā sastāva lietas sakārtotas par 1984.g.-1994.g. Aprakstā Nr.1 ierakstītas pastāvīgi glabājamās lietas par 1984.-1994.g. - protokoli, sarakste, atskaites, bilances u.c.

Valdes sekretariāta protokolus sākot ar 1990.gadu nesastāda, kolēģijas protokolus sāk rakstīt ar 1990.gadu. Bērnu literatūras, dramaturģijas, kritikas, krievu literatūras, prozas, dzejas un tulkotāju sekciju protokoli no 1990.gada netiek rakstīti. Sākot ar 1990.g., barīkojumu tāmes nav izdalītas atsevišķā lietā. Literatūras propogandas biroja gada bilance, sākot ar 1990.g. ir kopā ar IRS bilanci. Aprakstā Nr.3 ierakstītas personālā sastāva lietas par 1984.g.-1994.g.- pavēles, darbinieku personas lietas, algu kartītes u.c.

Aprakstā Nr.4 ierakstītas rakstnieku savienības pastāvīgi glabājamo biedru personas lietas par 1984.g.-1994.g.

Lietas aprakstos sistematizētas pēc nomināli-hronoloģiskās pazīmes. Par iztrūkstošajām lietām sastādīts akts.

Pastāvīgi glabājamās lietas no 1984.g.-1991.g. - apraksts Nr.1, apraksts Nr.4 un personālā sastāva lietas - apraksts Nr.3 no 1940.g.-1941.g., 1944.g.- 1991.g. nodotas valsts glabāšanā. Latvijas valsts arhīva Kultūras dokumentu daļā.

Lietvede
IRS priekšsēdis

J. Gūtmane
V. Avotiņš

J.Gūtmane
V.Avotiņš

Vēsturiskās izziņas turpinājums

1.

Laika posmā no 1956.gada līdz 1983.gadam Latvijas Padomju Rakstnieku savienībai nosaukums un darbības virzieni nav mainījušies. Šajā laika posmā notika Rakstnieku savienības biedru kongresi:

- 6. kongress - 1971.g. 12. - 14. maijs;
- 7. kongress - 1976.g. 16. - 18. marts;
- 8. kongress - 1980 g. 25. - 28. novembris.

Kongresu starplaikā strādā ievēlēta Valde, kā arī Valdes sekretariāts.

2.

Pastāvīgi glabājamās un personāla sastāva lietas sakārtotas par 1944. - 1983.g.

Aprakstā Nr. 1 ierakstītas sekretariāta pastāvīgi glabājamās lietas 1956. - 1983.g.

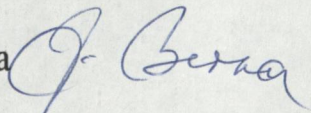
Aprakstā Nr. 2 ierakstītas grāmatvedības pastāvīgi glabājamās lietas par 1964. - 1966.g.

Aprakstā Nr. 3 personāla sastāva lietas par 1944. - 1983.g.

Aprakstā Nr. 4 ierakstītas pastāvīgi glabājamās biedru personīgās lietas 1944. - 1983.g.

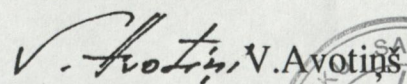
Lietas aprakstos sistematizētas pēc nomināli - hronoloģiskās pazīmes. Pastāvīgi glabājamās lietas no 1956. - 1983.g. (Apr. Nr. 4 no 1944. - 1983.g.) nodotas Valsts glabāšanā Latvijas Valsts arhīva Kultūras dokumentu daļā.

Vēsturisko izziņu sastādīja

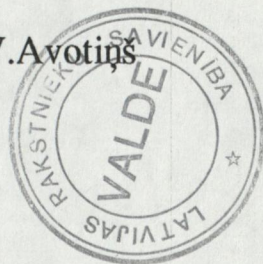

Z. Beika

Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdis

V. Avotiņš

Šinī lietā 8 (astonas)

numurētas lapas

1998. g. «24.» 02.

LVA arhivists 10. Elvinsone